

Wirtualna wizyta w Pekinie, czyli CLIL oraz kompetencja językowa i międzykulturowa w tandemach polsko–chińskich

Elżbieta Gajek

W artykule przedstawiono możliwości wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych do wspomagania uczenia się języka z jednoczesnym nabywaniem kompetencji międzykulturowych na przykładzie projektu polsko–chińskiego.

Celem polsko–chińskiego projektu, realizowanego przez studentów Instytutu Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego oraz Szkoły Języka Angielskiego i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Biznesu Międzynarodowego i Ekonomii (School of English and International Studies, University of International Business and Economics) w Pekinie, było kształtowanie językowej kompetencji komunikacyjnej oraz międzykulturowej. Studenci uczestniczący w projekcie posługiwali się językiem angielskim jako językiem globalnym, a dystans geograficzny i kulturowy stwarzał dobre warunki do kształtowania kompetencji międzykulturowej, tj. do zdobywania wiedzy o innej kulturze, ćwiczenia praktycznych umiejętności negocjowania oraz budowania postaw akceptacji dla inności. W porównaniu z kontaktami z przedstawicielami kultur europejskich – kiedy poczucie wspólnych korzeni jest związane z przekonaniami o identyczności wspólnych wartości – kontakt ze studentami chińskimi wyostrzał postrzeganie zarówno uniwersalnych wartości kulturowych, jak i przyciągał egzotyką dalekiej kultury. Wiedza oraz sprawności zdobyte dzięki projektowi miały budować postawę otwartości kulturowej, zarówno

w sferze osobistej, jak i zawodowej. Miały też zachęcać do inicjowania projektów polegających na komunikacji z partnerami zagranicznymi w przyszłej pracy nauczycielskiej.

Praca w tandemach jako technika dydaktyczna

Tandem jako technika pracy nad językiem jest znany od początku XIX wieku. Początkowo nazywany był metodą wzajemną. W drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku wykorzystywano pracę w tandemach, stosując technologie informacyjno-komunikacyjne (Warschauer 1996). Uczenie się języka w tandemie polega na współpracy uczniów w parach. Najlepiej, jeśli każdy z uczniów uczy się języka, który dla drugiej osoby w parze jest językiem rodzimym. W początkach pracy w tandemach uczniowie wymieniali się listami elektronicznymi (Gajek 2000). Potem, wraz z postępem techniki, rosło znaczenie komunikacji ustnej i audiowizualnej. Obecnie, w zależności od potrzeb i celów dydaktycznych, do rozwijania sprawności pisania, czytania i interakcji pisemnej do pracy w tandemach stosuje się teksty pisane. W celu rozwoju kompetencji słuchania i interakcji ustnej wybiera się pracę w tandemach z wykorzystaniem komunikatorów internetowych (O'Dowd 2006).

Przebieg i partnerzy projektu

Celem projektu było kształcenie: kompetencji językowej w mowie i w piśmie; kompetencji międzykulturowej obejmującej wiedzę o kulturze Chin; sprawności i postawy wobec kultury innej i własnej; kompetencji cyfrowej (narzędzia e-learningu); postawy innowacyjności przyszłych nauczycieli języków; technik pracy w projekcie językowym.

W projekcie wzięło udział 48 polskich studentów ILS UW oraz 49 studentów Szkoły Języka Angielskiego i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Biznesu Międzynarodowego i Ekonomii w Pekinie.

Zadaniem studentów było przeprowadzenie 10 rozmów (1 godz. tygodniowo) na podane przez prowadzących zajęcia tematy:

- Hobby: czytanie literatury, oglądanie filmów, wspinanie się, spędzanie czasu w barach, zwiedzanie, wycinanie z papieru, ogrodnictwo, granie w Madżonga i inne.
- Życie uniwersyteckie: miejsce i warunki lokalowe, wielkość uczelni, rankingi uniwersyteckie, studiowane kierunki, wybierane zajęcia, obciążenie studentów pracą, organizacje studenckie, aktywność studentów, zabawy studenckie.
- Święta: główne święta chińskie i polskie, czynności świąteczne, znaczenie świąt tradycyjnych, np. święto wiosny, święto połowy jesieni, Święto Niepodległości, walentynki, dzień Qi Xi Day (chińskie walentynki), Qingming Day itp.
- Kuchnia: główne rodzaje kuchni w Chinach i w Polsce, popularne przekąski i dania lokalne.
- Edukacja: edukacja powszechna – obowiązkowa, koszty edukacji podstawowej i średniej, rywalizacja w dostępie do edukacji (egzamin, obciążenie pracą, dodatkowe godziny na zajęcia uzupełniające), edukacja na poziomie wyższym a perspektywy zatrudnienia.
- Podróże: miejsca historyczne w twoim kraju, miejsca, które chcesz odwiedzić, ulubiony środek transportu.
- Czas wolny: oglądanie wystaw sklepowych, zwiedzanie muzeów, granie w Tajji w parkach, uprawianie fitnessu, chodzenie do kina, śpiewanie w chórze.
- Uczenie się języków obcych: cele uczenia się języka obcego, kursy językowe na uczelni, metody uczenia się języków w grupie, powodzenie w uczeniu się języka obcego.
- Biznes: etykieta w biznesie (strój, posiłki, spotkania), podróże służbowe, podarunki biznesowe, korupcja, sukces w biznesie (jakie czynniki mogą wpłynąć na sukces w komunikacji z Chińczykami, Polakami).

- Zatrudnienie: wymarzona praca, edukacja a zawód (jak twoje wykształcenie buduje podstawy twojej idealnej pracy), bieżąca sytuacja na rynku pracy w twoim kraju, gotowość do zmiany.

Tematy były neutralne, dotyczyły treści omawianych w czasie kursów językowych. Studenci polscy mieli nie podejmować tematów politycznych i kontrowersyjnych, takich jak np. prawa człowieka, regulacja urodzeń czy ochrona środowiska, chyba że partnerzy chińscy sami zaczęliby o nich mówić. W kształceniu kompetencji międzykulturowej studenci mieli koncentrować się na podobieństwach życia studenckiego, wartościach uniwersalnych, a nie na podkreślaniu różnic.

Narzędzia

Do komunikacji wykorzystywano prosty w obsłudze komunikator QQ International firmy Tencent z angielskim interfejsem, który obsługuje ponad 700 mln chińskich kont (Jego wadą jest brak wersji angielskiej na Linux). Zapewnia on komunikację audio, wideo i tekstową. Ponadto ma wbudowany słownik angielsko-chiński i chińsko-angielski.

Badanie i ewaluacja

Studenci polscy mieli obowiązek tworzenia cotygodniowych raportów i publikowania ich na forum kursu (nie miały to być streszczenia rozmów, gdyż tematy były ściśle określone, ale wybrane informacje o bardzo istotnym znaczeniu. Szczegółowy opis ewaluacji znajduje się w artykule *Interkulturowe QQanie Polsko-chińskie* (Gajek 2012).

Polscy studenci wypełnili także dwie ankiety ewaluacyjne – jedną po polsku, drugą po angielsku. Studenci chińscy prowadzili rodzaj pamiętnika zawierającego refleksje na temat rozmów i osobistą ewaluację projektu.

Wiedza o współczesnych Chinach – CLIL

Lektura 480 wpisów na temat przeprowadzonych rozmów dostarcza bardzo interesujących informacji na temat życia studenckiego na chińskim uniwersytecie. Ponad 200 stron tekstu, podających bezpośrednią relację o młodzieży chińskiej, staje się wirtualną podróżą do Chin i na wybrany uniwersytet w Pekinie. Wszyscy uczestnicy projektu, a także ich koledzy i koleżanki, którzy w trakcie kursu wykonywali inne zadania, mieli dostęp do raportów z prowadzonych rozmów. Poniżej przedstawiono wybrane spostrzeżenia, które były istotne dla studentów.

Hobby

Studenci obu grup zauważyli podobieństwo swoich zainteresowań sportowych. W Polsce i Chinach popularne jest bieganie, tenis stołowy, piłka nożna i koszykówka. Część dziewcząt deklaruje niechęć do uprawiania sportu, chociaż znalazły się także miłośniczki wspinaczki.

Pojawiały się również tematy z zakresu literatury. Chińska partnerka polecała książki Eileen Chang oraz pamiętniki Anny Frank. Oglądanie filmów amerykańskich i rodzimych jest traktowane także jako hobby. Okazało się, że młodzież słucha podobnej muzyki. Chińczycy chętnie grają czwórkami w Madżonga nawet za pośrednictwem QQ. Podkreślano brak czasu na własne zainteresowania z powodu zajęć uniwersyteckich.

Życie uniwersyteckie

Chiński kampus uniwersytecki nie jest duży, akademiki i sale wykładowe położone są blisko siebie. Część studentów wynajmuje pokoje lub mieszkania poza kampusem, jednak większość studentów mieszka w ogromnych akademikach. Wielu pochodzi z miejscowości odległych nawet o kilka tysięcy kilometrów. Tęsknią za rodzinami, które odwiedzają bardzo rzadko.

Studenci chińscy chętnie opisywali warunki życia na uniwersytecie.

Aby rozpocząć studia na prestiżowych kierunkach, takich jak ekonomia i prawo, należy zdać dwa trudne egzaminy: z prawa i z angielskiego. Na uczelni studiuje też wielu studentów z Ameryki, Europy i Indii.

Zajęcia zaczynają się o 8 rano i kończą często o 22. Tylko niedzielnie przedpołudnie jest wolne. Nauczyciele, którzy są bardzo szanowani przez studentów, zwykle przygotowują prezentacje PowerPoint. Nie ma natomiast studiów zaocznych i zajęć w weekendy. Studenci otrzymują stypendia za dobre wyniki w nauce. Poza zajęciami kierunkowymi mają obowiązek uczestniczyć w zajęciach określanych jako stowarzyszenia (w czasie których omawiane są treści akademickie, a część z nich dotyczy zainteresowań – podróżowanie, jazda na rowerach). Semestr kończy się sesją egzaminacyjną. Praca w organizacjach uniwersyteckich przynosi bonus w postaci częściowego zwolnienia z opłaty za studia. Studenci uczą się głównie podczas wybieranych samodzielnie zajęć, choć kilkoro deklaruje, że dużo czasu spędzają w bibliotekach. Intensywnej nauce towarzyszy nadzieja na pracę w administracji

rządowej. Studenci przywiązują dużą wagę do tego, które miejsce ich uczelnia zajmuje w rankingu. Zależy im też na jakości kształcenia.

Młodzi mężczyźni, którzy stanowią na uniwersytecie mniejszość, odczuwają bardzo silną presję robienia kariery w celu zapewnienia rodzinie utrzymania w przyszłości.

Święta

Najważniejsze dla Chińczyków jest święto wiosny. Studenci dokładnie opisywali także rytuały święta zmarłych Quing Ming, chińskie walentynki (7 lipca) oraz obchody dnia singla 11 listopada (liczba 11 jest bowiem kojarzona z samotnością).

Kuchnia

Ekscytującym tematem była kuchnia. Młodzi ilustrowali swoje wypowiedzi licznymi fotografiami lub omawiali zdjęcia potraw zamieszczone w Wikipedii. Rozważano regionalne odmiany kuchni chińskiej i podkreślano jej zdrowy charakter.

Studenci polscy odkryli, że potrawy serwowane w polskich restauracjach jako dania kuchni chińskiej mają niewiele wspólnego z kuchnią chińską – może poza znaną na całym świecie kaczka pieczoną po pekińsku. Chińczyków bawiły wersje ich potraw z polskich restauracji. Zainteresowanie wzbudziły dania regionalne serwowane w McDonald's. Dla Polaków szokujące były informacje o zjadaniu żywych zwierząt oraz gotowaniu kurczaka w coca-coli, a także o symbolicznym znaczeniu potraw.

Studenci z przyjemnością odkrywali odmiany regionalne różnych tradycyjnych potraw i wymieniali się przepisami.

Edukacja

Okazało się, że istnieje wiele podobieństw pomiędzy systemami edukacji w Polsce i w Chinach. Przedszkole nie jest obowiązkowe, podobnie jak szkoła ponadgimnazjalna. Uczniowie kierowani są do szkół lokalnych. Podana liczebność klas – od 50 do 70 uczniów – szokowała polskich studentów. Istnieją także szkoły prywatne – bardzo drogie i elitarne. Uczniowie muszą zdać dwa egzaminy – na zakończenie szkoły średniej i wstępny na uczelnię. W szkole i na uczelni dominuje ostra rywalizacja. Wielu studentów jest przekonanych, że ukończenie studiów jest dowodem posiadania wiedzy i kompetencji oraz gwarantuje zdobycie dobrej pracy. Za najlepsze uczelnie uznawane są Peking University i Tsinghua University, gdzie trafiają najbardziej utalentowani, tzw. dzieci

Boga. Pojawiały się jednak też głosy krytyczne, że studia są za bardzo teoretyczne i nie przygotowują dobrze do pracy. Przesyłane do przejrzenia życiorysy partnerów chińskich w języku angielskim imponowały liczbą praktyk, staży i różnych rodzajów prac społecznych, w tym wolontariatu. Obie grupy zgodnie narzekały na zbyt dużą ilość nauki.

W Chinach w 2000 r. wprowadzono opłaty za studia, aby ograniczyć liczbę studentów. Można jednak otrzymać stypendia za wyniki w nauce, które są weryfikowane po każdym semestrze.

Dyskutowano też o wynagrodzeniach i statusie nauczycieli akademickich. Zauważono, że w obu krajach bycie profesorem uczelni daje prestiż, ale niezbyt wysokie wynagrodzenie.

Podróże

Podróże okazały się bardzo interesującym tematem. Chińczycy zgodnie rekomendowali takie atrakcje, jak Wielki Mur, Pałac Letni, Pałac Zimowy, Zakazane Miasto, pałace cesarskie dynastii Ming i Quing. Studenci wyjaśniali symbolikę Wielkiego Muru, który wyraża: *ducha wytrwałości i nieustannego dojrzewania do stawiania się coraz silniejszym i lepszym*. Popularne chińskie powiedzenie mówi, że *ten, kto nie widział Wielkiego Muru, nie jest prawdziwym człowiekiem*. Uprzedzali też o bardzo zanieczyszczonym powietrzu w Pekinie. Studenci wymieniali się fotografiami miejsc wartych odwiedzenia w Chinach i w Polsce.

Ze względu na ogromne odległości podróże wewnątrz Chin to całe wyprawy. Studenci skupiali się na planach i marzeniach dotyczących podróży. Popularne kierunki wyjazdów zagranicznych to Japonia, Korea, Wietnam i Tybet. Kilko studentów dzięki projektowi dowiedziało się o istnieniu Polski, więc uprzejmie deklarowali chęć odwiedzenia naszego kraju. Inne kierunki europejskie wskazywane jako cele podróży marzeń to Grecja, Francja, Londyn, Wenecja i Amsterdam. Studenci rozważali możliwość otrzymania stypendium na studia w Polsce. Kilka osób chciałoby pojechać do USA – jeden z interlokutorów dzielił się radością otrzymania wizy amerykańskiej.

Czas wolny

Sposoby spędzania wolnego czasu, którego jest niewiele, studenci omówili częściowo w zadaniu o hobby i świętach. Ponownie odkrywano wiele podobieństw – spotkania z przyjaciółmi, oglądanie filmów, wspólne zabawy, karaoke,

krótkie wyjazdy, czytanie, zakupy. Okazało się, że Chińczycy niechętnie, w porównaniu z Europejczykami, bawią się w nocnych klubach. Deklarowali zamiłowanie do spokojnej rozrywki bez zbytniego napięcia i szaleństwa. Rozmawiano o *wyjściach do willi*, czyli wynajmowaniu przez grupę (15-20) przyjaciół domu na jeden dzień i wspólnym oglądaniu filmów, grach, zabawach i gotowaniu. Treści filmów są czasami traktowane jako rodzaj terapii, a także sposób poznawania świata i kultury. Filmy są często ściągane z Internetu, ponieważ piractwo komputerowe nie jest w Chinach karane. Dla niektórych studentów sposobem spędzania czasu wolnego jest działalność w organizacjach studenckich.

Uczenie się języków obcych

Głównym językiem obcym nauczonym w Chinach jest angielski. Zdaniem rozmówców, otwiera on drzwi do lepszej przyszłości. Dzieci chińskie, podobnie jak polskie, zaczynają się uczyć angielskiego bardzo wcześnie. Jako drugi język obcy na studiach wybierają japoński, hiszpański lub francuski – który jest dla nich bardzo trudny. Lekcje prywatne i nauka w systemie jeden uczeń–jeden nauczyciel nie są popularne. Studenci wyrażali różne opinie na temat ceny dodatkowych kursów języka angielskiego – jedni twierdzili, że są drogie, inni, że tanie. Oglądanie filmów i seriali amerykańskich jest traktowane jako praktyka językowa. Ponadto na uczelni w tzw. *English Corner* można przyłączyć się do towarzyskiej rozmowy po angielsku. Często poruszonym tematem jest jedzenie. Studenci, którzy zamierzają kontynuować studia w Ameryce, zdają egzamin GMAT (*The Graduate Management Admission Test*) lub GRE (*The Graduate Record Examinations*). Podczas rozmów studentów bawiło powtarzanie zdań w ojczystym języku interlokutora. Chińczycy mają problem z uczeniem się języków europejskich, głównie ze względu na ich różnorodność. Proponowali więc, aby to inne nacje uczyły się chińskiego.

Biznes

Temat biznesu nie przypadł do gustu większości studentów, gdyż ich doświadczenie związane z działalnością gospodarczą było niewielkie. Wiele tandemów skorzystało z opcji wyboru innych treści. Nieliczni, którzy podjęli ten temat, podawali informacje bardzo ogólne lub znane tylko z mediów. Czasami rozmawiali o globalnych markach ubrań lub omawiali produkty chińskie dostępne w Polsce. W chińskich sferach biznesu przyjęte jest dawanie prezentów, ale nie powinny

być one zbyt kosztowne, aby nie stały się łapówką. Oficjalnie podejmowane są nieustanne próby walki z korupcją, za którą grozi nawet kara śmierci.

Zatrudnienie

Temat zatrudnienia pojawił się w prawie wszystkich rozmowach. Prezentowano bardzo skrajne opinie: z jednej strony podawane były informacje, że o pracę jest stosunkowo łatwo, problemem jest natomiast znalezienie zajęcia przynoszącego wysokie dochody. Z drugiej strony, twierdzono, że o zatrudnienie jest trudno, a bez znajomości i znakomitego wykształcenia nie ma szans na dobrą posadę. Pomimo że kobiety są dyskryminowane w staraniach o pracę, a czasami muszą nawet podpisywać deklarację, że nie wyjadą za mąż i nie będą miały dzieci, większość młodych osób była mocno skoncentrowana na karierze. Jedna z Chinek rozpatrywała możliwość pracy w oddziale chińskiego banku w Polsce, a polska partnerka – pracę jako nauczycielka angielskiego w Chinach, pomimo że praca nauczyciela, podobnie jak lekarza, daje prestiż, ale też niezbyt wysokie zarobki. Obie grupy wyrażały nadzieję, że ciężka praca na uczelni przyniesie efekty.

Inne tematy

Poza wskazanymi przez prowadzących treściami studenci korzystali z możliwości rozmawiania na inne tematy. Z zainteresowaniem mówiono o przesądach. Przejście przed samochodem jadącym po pannę młodą jest złym znakiem, ale przejście przed karawanem z trumną przynosi szczęście.

Studenci porównywali też ideał piękna w obu krajach. Omawiane były także zwyczaję ślubne.

Wiedza o współczesnej Polsce

Wielu chińskich studentów nie miało dużej wiedzy na temat Polski. Większość z nich знаła nazwiska Marii Skłodowskiej-Curie i Fryderyka Chopina.

Zainteresowanie wzbudziła krakowska parada smoków, jako że smok jest bardzo ważnym symbolem w kulturze chińskiej. Ponadto malowanie jaj wielkanocnych oraz obchody Niedzieli Palmowej okazały się dla Chińczyków bardzo intrygujące.

Chińskim studentom bardzo podobał się brak opłat za studia w Polsce oraz duże możliwości nauki za granicą w ramach programu Erasmus, a także możliwość uczenia się różnorodnych języków.

Przywołane informacje odzwierciedlają osobiste doświadczenia studentów. Są obarczone subiektywizmem oglądu rzeczywistości przez partnerów pracujących w danym tandemie. Ich wartość polega jednak na przedstawieniu bieżącej sytuacji właśnie z perspektywy uczestników kształcenia uniwersyteckiego w obu uczelniach. W bezpośrednich kontaktach studenci odkrywali podobieństwa i różnice obu kultur, uniwersalne wartości i wpływ globalizacji na życie młodzieży w odległych częściach świata.

Podsumowanie projektu przez studentów

Studenci chińscy

Studenci chińscy pisali o poprawie swoich kompetencji w języku angielskim oraz zwiększeniu pewności siebie w komunikacji z cudzoziemcami. Doceniali piękną angielszczyznę studentów ILS. Wzrosła także ich świadomość własnej kultury.

Studenci polscy

Polacy uczestniczący w kursie zwiększyli pewność siebie w komunikacji międzynarodowej, pokonali bariery emocjonalne. Poznali kulturę Chin. Podkreślali znaczenie wymiany *kultura za kulturę*. Interesowali się różnicami kulturowymi. Zdobywali praktyczne doświadczenie życiowe. Okazało się, że kilkoro studentów ILS uczyło się wcześniej chińskiego, więc w rozmowach ćwiczyli także ten język. Doceniali dobry angielski wielu studentów chińskich.

Problemy

Studenci zwracali uwagę głównie na problemy techniczne. Narzekali na brak angielskiej wersji komunikatora QQ w systemie Linux. Obciążenie sieci wpływało na niską jakość połączenia głosowego lub wideo w piątek po południu, a wysoką – w niedzielę rano. Różnica sześciu godzin powodowała, że rozmowy musiały odbywać się albo wcześniej rano, albo późno wieczorem, ponieważ w najlepszej porze do kontaktów (o godz. 9 w Warszawie, czyli o godz. 15 w Pekinie, mieli inne zajęcia na uczelni). Słaby angielski niektórych partnerów chińskich demobilizował studentów ILS do używania wyrafinowanej angielszczyzny (w projekcie polsko-amerykańskim pojawiały się podobne komentarze studentów Instytutu Lingwistyki Stosowanej, por. Gajek 2010). Obie grupy zgodnie narzekały na odwoływanie ustalonych wcześniej terminów rozmów.

Kontrowersje

Prezentowane opinie były bardzo subiektywne. Różnorodność wypowiedzi na te same tematy uwarunkowała na konieczność krytycznego podejścia do uzyskiwanych informacji i oddzielania faktów od ich indywidualnego postrzegania. Był to ważny czynnik kształcenia kompetencji międzykulturowej.

Podsumowanie projektu przez nauczycieli

Cele projektu zostały zrealizowane. Studenci z powodzeniem komunikowali się w języku angielskim (za pośrednictwem technologii informacyjno-komunikacyjnych) z przedstawicielami innej kultury. Typowe zadania i treści omawiane na kursach językowych stały się, dzięki osobistym rozmowom, narzędziem kontaktu z inną kulturą. Studenci poznali nowe narzędzie e-learningu – komunikator QQ. Wielu z nich podkreślało, że pomimo wysokiej kompetencji językowej sukcesem było pokonanie niepewności wynikającej z nielicznych wcześniejszych kontaktów z cudzoziemcami. Dla innych poznanie lub pogłębienie znajomości kultury chińskiej było w tym projekcie najistotniejsze. Przekonali się, że edukacyjny projekt językowo-kulturowy może stać się jedną z efektywnych technik kształcenia językowego. Jako wartość dodaną można wskazać doświadczenie życiowe istotne dla humanisty, językoznawcy i przyszłego nauczyciela języków obcych.

Realizacja projektu pozwoliła autorce na realizację zasady: *Stosuj to, czego nauczysz* (ang. *Teach what you preach*), czyli uwiarygodnienia przekazywanych treści i metod. Jeśli celem nauczania języków jest komunikacja, to obowiązkiem nauczyciela jest zapewnienie uczniom warunków do jej prowadzenia już w trakcie nauki. Stworzone więc zostało środowisko uczenia się integrujące wiedzę i sprawności: językowe, kulturowe, międzykulturowe i cyfrowe. Ponadto podczas przygotowania do podjęcia projektu i jego realizacji podkreślano obszary niepewności wynikające z innowacyjności projektu, konieczność reagowania na zachowania partnerów, szczególnie na początkowym etapie tworzenia tandemów, oraz na niewiadome towarzyszące zwykle współpracy międzynarodowej. Celem projektu było kształtowanie postawy innowacyjnej studentów w ramach ich przygotowania do zawodu nauczyciela języków.

Podsumowanie i wnioski

Wielowymiarowość prostego organizacyjnie projektu polegającego na ustaleniu warunków i treści współpracy

pozwoliła na jednoczesne kształcenie kompetencji językowej, międzykulturowej i cyfrowej. Studenci uczyli się przez doświadczenie autentycznej komunikacji z cudzoziemcami. W bezpośrednich rozmowach typowe zadania i treści używane w nauczaniu języków nabierały osobistego znaczenia. Rozmówcy samodzielnie odnajdowali podobieństwa i różnice kulturowe widziane oczami rówieśników znajdujących się w podobnej sytuacji życiowej. Uczyli się uprzejmego reagowania na informacje dziwne lub szokujące z punktu widzenia kultury własnej. Dzielenie się informacjami uzyskanymi od chińskich partnerów z kolegami i koleżankami z polskiej grupy pozwalało na identyfikację subiektywizmu przekazu. Spotkania w sieci stały się więc wirtualną podróżą do wybranego uniwersytetu w Pekinie.

Informacje uzyskane od interlokutorów nie dają podstaw do uogólnień, ale pozwalają na wgląd we współczesne życie akademickie w obu krajach. Ponadto innowacyjny charakter współpracy zachęcał do podejmowania nowatorskich zadań w przyszłej pracy nauczyciela, który nie musi, a może nawet nie powinien, kontrolować każdego momentu uczenia się. Powinien natomiast stwarzać warunki, które pozwolą uczniowi nauczyć się więcej niż nauczyciel może początkowo określić lub przewidzieć. Bowiem stwierdzenie, że *znakomitym nauczycielem jest dopiero ten, kto umie innych nauczyć nawet tego, czego sam nie umie* (Kotarbiński 1986:22) nabiera we współczesnej edukacji akademickiej szczególnego znaczenia.

Bibliografia

- Gajek, E. (2012) Interkulturowe QQuanie polsko-chińskie. W: „EduAkcja. Magazyn edukacji elektronicznej”, nr 2 (4) 69-79 oraz na stronie Instytutu Lingwistyki Stosowanej w sekcji 2012 rok.
- Gajek, E. (2000) E-mail for English. W: *Network*, vol. 3, nr 1, 9-12.
- Kotarbiński, T. (1986) *Aforyzmy i myśli. Wyboru dokonali J. Kotarbińska i Z. Libera* Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.
- O'Dowd, R. (2006) *Telecollaboration and the development of intercultural communicative competence*. München: Langenscheidt-Longman.
- Warschauer, M. (1996) *Virtual Connections: Online Activities and Projects for Networking Language Learners*. Honolulu, HI: University of Hawaii Second Language Teaching and Curriculum Center.

dr inż. Elżbieta Gajek

Adiunkt w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalizuje się w metodyce nauczania języków z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz nowych mediów. Zajmuje się także nauczaniem na odległość. Teksty jej licznych publikacji z powyżej wskazanych dziedzin są dostępne na stronie internetowej ILS.